

Zpráva o konání konference České pedagogické společnosti Škola pro všechny aneb Interdisciplinarita ve školní edukaci a pedagogických vědách

Ve dnech 16.–17. března 2017 se na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci pod záštitou děkana fakulty doc. Ing. Čestmíra Serafína, Dr. konala již XXIV. konference České pedagogické společnosti s mezinárodní účastí nazvaná Škola pro všechny aneb Interdisciplinarita ve školní edukaci a pedagogických vědách.

Hlavním tématem jednání se staly aktuální otázky inkluzivního vzdělávání, které je jednou z priorit vlády České republiky. Právě na problémy spojené s prosazováním této nové koncepce do škol se zaměřily jak hlavní referáty, tak další příspěvky, které účastníci konference prezentovali v pěti odborných sekcích.

V plénu zazněly hlavní referáty zaměřené na reflexi inkluze z pohledu mezinárodního, interdisciplinárního a komparativního. O současné situaci inkluzivního vzdělávání ve Slovenské republice hovořila doc. Dr. Alica Petrasová, PhD. z Pedagogické fakulty Prešovské univerzity. Ve svém referátu *Reflexia o súčasnej situácii zavádzania inkluzívneho vzdelávania na Slovensku* se zaměřila na analýzu procesů a opatření spojených s inkluzivní edukací na Slovensku.

Ve druhém plenárním vystoupení *Inkluze jako multidimenzionální výzva i test aneb zátěžové komponenty proinkluzivního přístupu z pohledu determinantů individualizace, transdisciplinarit a emancipace* představila doc. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D. z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vybrané determinanty, které ovlivňují skutečnou implementaci hlavních principů inkluzivního přístupu, a to v kontextu heterogenity biologických, kulturních, ale také jazykových vlivů. Na konkrétních příkladech komunikačních a dalších vývojových determinantů nejen na straně dítěte či dospívajícího žáka/studenta pak dokumentovala problémy, které se s procesem inkluze spojují. Zvláštní pozornost věnovala také profesním vztahům a zodpovědnosti, včetně vzájemné tolerance, respektu a touhy po sdíleném poznání členů interdisciplinárního týmu.

Na pojetí a diskurzy inkluzivního vzdělávání pohledem srovnávací pedagogiky a také ve strategiích globálních organizací, především UNESCO, se pak v referátu *Cesty k inkluzi: Od globálních strategií k lokálním řešením* soustředila

prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc. z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Hovořila o možnostech řešení inkluze v typologicky odlišných vzdělávacích systémech a reflektovala situaci v České republice vzhledem k vývoji přístupů k inkluzi na makroúrovni vzdělávací politiky a školského systému i na mikroúrovni škol.

Plenární jednání svým vystoupením *Inkluzivní/společné vzdělávání: Proč tak těžko?* uzavřel PhDr. David Greger, Ph.D. z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, který soustředil svůj příspěvek na úskalí současného pojetí inkluzivního vzdělávání a otevřel rozpravu nad několika diskutabilními problémy, které zavádění inkluze do českého edukačního systému přináší. Před zahájením jednání v sekcích se konala také panelová diskuse na téma *Inkluzivní vzdělávání – výzva k profesionalizaci pedagogické práce*, k níž přijalo pozvání několik významných odborníků: PhDr. Jana Zapletalová z Národního ústavu rozvoje vzdělávání v Praze, prof. PhDr. Marie Vítková, CSc. z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, PaedDr. Josef Rydlo z Národního institutu pro další vzdělávání v Praze a Mgr. Ivo Zálešák, ředitel ZŠ Masárova v Brně. Cílem bylo z různých zainteresovaných stran reflektovat první zkušenosti z počátku společného vzdělávání, zahájeného v září 2016, tedy zkušenosti vlády, zástupců akademického prostředí i praxe (blíže o diskusi v jiné části tohoto čísla Pedagogické orientace).

Po jednání v plénu a panelové diskusi konference pokračovala v odborných sekcích zaměřených na dílčí otázky pedagogické teorie a praxe spojené s inkluzivním vzděláváním. Nejvíce příspěvků zaznělo v sekci *Pedagogický výzkum směřující ke školní praxi*, kde se jednotliví odborníci zabývali konkrétními problémy nejen současné české školy, ale také poznatky ze škol zahraničních. Šlo například o problematiku kooperativního či badatelského vyučování, reflexi kvality výuky v konkrétních vyučovacích předmětech (zeměpis, výchova ke zdraví), téma svobody a rovnosti v kontextu sociálně negativních jevů či výzkumné studie zaměřené na profesi učitele/ky a možnosti jeho/její profesionalizace směrem k inkluzivnímu vzdělávání na všech stupních škol. Do této sekce byly zařazeny také příspěvky, jejichž hlavním tématem byl výzkum v oblasti terciárního vzdělávání, například podpory rozvoje pedagogické kondice studentů učitelství prostřednictvím experimentální výuky dialogického jednání s vnitřním partnerem.

V sekci *Změny rolí učitele v současné škole* se vystupující zaměřili na problematiku integrovaného vzdělávání z pohledu učitelů, na roli sociálního a speciálního pedagoga v procesu inkluze na české základní škole, případně

na úlohu učitele v primární prevenci rizikového chování ve škole. Pozornost získaly také příspěvky věnované profesní přípravě učitelů v kontextu inkluzivního vzdělávání, problematice autonomie učitele, nově zaváděnému předmětu Inkluzivní didaktika, mediální pedagogice a roli učitele při rozvoji tvořivosti a podnikavosti žáků.

Třetí sekce *Dítě v síti inkluze* se soustředila na témata inkluzivního vzdělávání a individuálních speciálních vzdělávacích potřeb žáků základních škol. Z pohledu interdisciplinárního byla diskutováno o narušené komunikační schopnosti předškolního dítěte ze sociálně znevýhodněného prostředí, životní situaci sourozenců hendikepovaných dětí v inkluzivní škole a o podpoře inkluzivního vzdělávání neslyšících žáků.

Pro příspěvky z oblasti pedagogiky volného času a pedagogiky zážitku byla na konferenci otevřena sekce *Pedagogika volného času: inkluze v mimoškolní výchově*. Zde se účastníci věnovali dramaturgii adaptačních kurzů jako prostředku inkluze, jejich programové náplni a dynamice nebo mimoškolním aktivitám pohybově neúspěšných žáků.

V *posterové sekci* se představily práce zaměřené na netradiční styly školní práce zaměřené na kreativitu, podporu žáků při chybování a na vnímání chyby jako výzvy a příležitosti v procesu učení, dále pak na artefietiku v souvislosti s psychodidaktickým využitím exprese a reflexe v moderním vyučování výtvarné výchovy a na netradiční možnosti při výuce cizího jazyka. Zastoupena byla v posterové sekci také problematika inkluzivního vzdělávání, a to s odkazem na jeho historické proměny a cíle současné školské kurikulární reformy; pozornost se zaměřila také na hodnocení sociální inkluze dětí se sluchovým postižením, zvládnutí školní zátěže s přihlédnutím k inkluzivnímu vzdělávání a na vliv psychosociálního klimatu třídy na jedince s poruchou ADHD.

Společné vzdělávání se dotýká všech aspektů života školy, především však dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, učitelů, podmínek pro vzdělávání, spolupráce s rodiči, poradenského systému a řady dalších témat. Na konferenci České pedagogické společnosti se vytvořila platforma pro diskusi nad aktuálními otázkami a problémy, které zavedení inkluze do českého edukačního systému provázejí.

Alena Jůvová, Tomáš Čech
Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta,
Ústav pedagogiky a sociálních studií